

Czy kostka brukowa jest źródłem historycznym?

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Interaktywne ćwiczenia multimedialne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

Historia to nauka zajmująca się badaniem przeszłości. Informacje na jej temat czerpiemy ze źródeł historycznych. Są to wszelkie zachowane ślady działalności człowieka.

Zaliczamy do nich: kroniki, pamiętniki, szczątki naczyń, uzbrojenia, zamki oraz dzieła sztuki.

Już wiesz

Przed zapoznaniem się z e-materiałem należy umieć:

- podawać definicję słowa historia;
- odróżniać fakty od legend;
- przywoływać zdarzenia z przeszłości.

Nauczysz się

- rozpoznawać i dzielić źródła historyczne;
- wyjaśniać różnice między pracą archeologa i geologa;
- określać charakter źródeł.

Film

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DpaKug145>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY-SA 2.0.

Interaktywne ćwiczenia multimedialne

Ćwiczenie 1

Umieść ilustracje przedstawiające wynalazki związane z transportem w odpowiednich miejscach na osi czasu.

The interface for the interactive exercise consists of a light blue rectangular area at the top containing six icons representing different modes of transport: a rocket, a bicycle, a steam locomotive, a propeller airplane, a road with perspective lines, and a vintage car. Below this area is a horizontal timeline represented by a row of six empty square boxes. A blue arrow points to the right, indicating the direction of time. Below the timeline is a light gray rectangular box with the text "Zakończ ćwiczenie" (End exercise). At the bottom left, there is a small text credit: "Źródło grafiki: www.pixabay.com / CC0". At the bottom right, there are three circular icons: a checkmark, a magnifying glass, and a circular arrow.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D7PpLfRZB>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY-SA 2.0.

Podsumowanie

Podsumowanie

1. Historyk zajmuje się badaniem i opisywaniem przeszłości.
2. Archeolog bada życie człowieka na podstawie śladów jego działalności.
3. Źródła historyczne są to wszelkie ślady działalności człowieka w przeszłości.
4. Źródła dzielimy na materialne i niematerialne.
5. Do źródeł materialnych zaliczamy:
 - źródła pisane np. kroniki, roczniki, listy, wspomnienia;
 - źródła niepisane np. szczątki naczyń, przedmioty codziennego użytku, dzieła sztuki, zamki, świątynie.
6. Legendy, obyczaje, tradycje, wierzenia, pieśni zaliczamy do źródeł niematerialnych.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Źródła materialne i niematerialne dla historyka są tak samo ważne.	☐	☐
Kamień brukowy też może być źródłem historycznym.	☐	☐
Kamienna stela zawierająca Kodeks Hammurabiego jest najstarszym zbiorem praw z obszaru Babilonii.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

archeologia

nauka pomocnicza historii, która próbuje zbadać i odtworzyć życie człowieka na podstawie śladów jego działalności w przeszłości

historia

nauka badająca życie i działalność człowieka w przeszłości

kamień z Rossetty

kamienna płyta, na której zostały wyryte teksty w trzech typach pisma, z których jedno pochodziło z Grecji, a dwa z obszaru starożytnego Egiptu; porównanie tych pism umożliwiło odczytanie egipskich hieroglifów

kodeks Hammurabiego

kamienna stela, należąca do najstarszych i najlepiej zachowanych zbiorów praw z obszaru Babilonii

tympanon

pole w górnej części portalu w kształcie półkola lub ostrołuku wypełnione najczęściej płaskorzeźbą

źródła historyczne

wszelkie pozostałości po działalności człowieka w przeszłości; dzielą się materialne i niematerialne;

do źródeł materialnych zaliczamy:

- źródła pisane np. kroniki, roczniki, listy, wspomnienia;
- źródła niepisane np. szczątki naczyń, przedmioty codziennego użytku, dzieła sztuki, zamki, świątynie

do źródeł niematerialnych zaliczamy:

- legendy, obyczaje, tradycje, wierzenia, pieśni;

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Czy kotka brukowa jest źródłem historycznym?

Grupa docelowa

IV klasa szkoły podstawowej

Ogólny cel kształcenia

Uczeń wyjaśnia, czym jest historia i archeologia, rozpoznaje źródła historyczne i dostrzega ich znaczenie w poznawaniu historii.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym.
- 5) umiejętność uczenia się.

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczeń:

- wymienia rodzaje źródeł historycznych i ich przykłady;
- rozumie pojęcia: historia, historyk, źródło historyczne, źródło pisane, źródło materialne, archeologia, archeolog;
- potrafi opisać, na czym polega praca archeologa;
- dostrzega znaczenie archeologii jako nauki wspomagającej historię.

Metody/techniki kształcenia:

- metody programowane: z wykorzystaniem e-podręcznika, z użyciem multimediów;
- metody aktywizujące: dyskusja, burza mózgów;
- metody podające: pogadanka, wykład;
- metody praktyczne: praca z tekstem źródłowym.

Formy organizacji pracy:

- praca zbiorowa
- praca grupowa

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel podaje temat i cele zajęć.
2. Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło: źródło historyczne. Następnie inicjuje burzę mózgów, podczas której uczniowie wspólnie ustalają swoje skojarzenia z tym hasłem i próbują stworzyć jego definicję. Po jej opracowaniu (i zapisaniu na tablicy lub w zeszytach) nauczyciel informuje, że podczas zajęć uczniowie będą mieli okazję zweryfikować prawdziwość sformułowanej przez nich definicji.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel informuje, że uczniowie obejrzą za chwilę film edukacyjny pt. *Czy kostka brukowa jest źródłem historycznym?*
2. Przed rozpoczęciem projekcji nauczyciel pyta uczniów, jak odpowiedzieliby na tak postawioną kwestię. Jest to okazja do zainicjowania krótkiej dyskusji na temat cech źródła historycznego. Nauczyciel zwraca uwagę na fakt, że podane przez uczniów informacje mogą wzbogacić podaną wcześniej definicję.
3. Nauczyciel prosi uczniów aby szczególną uwagę zwrócili na definicję źródła historycznego. Uczniowie oglądają fragment filmu (0:00-2:29).
4. Po zakończeniu projekcji pierwszego fragmentu filmu, nauczyciel poleca uczniom porównać stworzoną definicję hasła „źródło historyczne” z tą, która padła w filmie (jeżeli definicja różni się w sposób znaczący od wcześniej zapisanej przez uczniów w zeszycie, nauczyciel poleca ją poprawić).
5. Następnie nauczyciel zwraca uwagę, że w poznawaniu przeszłości równie duże znaczenie, co źródła pisane mają dla historyka także inne źródła materialne. Akcentuje też znaczenie archeologii i pracy archeologów dla poznawania życia i działalności człowieka w przeszłości.
6. Przed projekcją kolejnej części filmu nauczyciel poleca uczniom wykonać ćwiczenia interaktywne oznaczone numerami 1-4 . Mają one usystematyzować dotychczasową

wiedzę uczniów. Po ich wykonaniu nauczyciel wspólnie z uczniami omawia te ćwiczenia.

7. Nauczyciel poleca uczniom zapamiętać jak najwięcej informacji o tympanonach. Czym są i jakie mają znaczenie w pracy historyka? Uczniowie oglądają fragment filmu (2:30-4:08).
8. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i rozdaje im zdjęcia przedstawiające przykładowy tympanon fundacyjny. W nawiązaniu do obejrzanego fragmentu filmu proponuje, aby uczniowie postarali się przekonać Tomka (bohatera występującego w filmie), że kamień może dostarczyć wielu ciekawych informacji. W tym celu muszą oni wejść w rolę archeologów i przygotować listę informacji o życiu człowieka w przeszłości, jakie można „wyciągnąć” z takiego „kamienia”.
9. Uczniowie pracują w grupach. Po upływie wyznaczonego czasu (ok. 10 minut) sprawozdawcy grup odczytują listy informacji. Następnie nauczyciel inicjuje krótką dyskusję, w trakcie której uczniowie mogą formułować poglądy, o tym, które rodzaje źródeł historycznych są – ich zdaniem – ważniejsze. Zwracamy jednak uwagę, że dyskusja ta jest tylko zabawą, gdyż historycy nie kategoryzują w ten sposób źródeł historycznych. Są bowiem w dziejach człowieka takie okresy, z których nie posiadamy żadnych źródeł pisanych. Wiemy też o istnieniu cywilizacji, które też nie pozostawiły po sobie źródeł pisanych, a jedynie materialne.
10. Przed projekcją kolejnej części filmu nauczyciel poleca uczniom wykonać ćwiczenia interaktywne oznaczone numerami 5-7. Mają one usystematyzować dotychczasową wiedzę uczniów. Po ich wykonaniu nauczyciel wspólnie z uczniami omawia te ćwiczenia.
11. Nauczyciel informuje uczniów, że kolejny fragment filmu dotyczy wielkich odkryć związanych ze źródłami materialnymi w postaci kamienia. Prosi uczniów aby zwrócili uwagę jakie korzyści dla człowieka wyniknęły z omawianych w filmie odkryć.
12. Uczniowie oglądają fragment filmu (4:09 – do końca).
13. Po projekcji uczniowie zastanawiają się, jakie korzyści dla człowieka wyniknęły z opisanych w filmie odkryć. Następnie wykonują ćwiczenia interaktywne oznaczone numerami 8-10. Mają one usystematyzować dotychczasową wiedzę uczniów. Po ich wykonaniu nauczyciel wspólnie z uczniami omawia te ćwiczenia.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel zachęca uczniów do odpowiedzi na pytania:
 - W jakim celu poznajemy historię?
 - Co i kto umożliwia nam poznanie historii?
2. Nauczyciel inicjuje pogadankę w celu omówienia i utrwalenia zagadnień poruszonych w filmie i na zajęciach. Prosi kolejnych uczniów aby własnymi słowami ocenili w jakim stopniu opanowali temat omawiany na lekcji.

Praca domowa

Odkrycie własne przykłady źródeł materialnych i stwórzcie listę informacji o przeszłości, które można z nich uzyskać. Spróbujcie odkryć przykłady takich źródeł we własnym domu.

Metryczka

Tytuł

Czy kostka brukowa jest źródłem historycznym?

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

Spotkania z historią. Źródła historyczne.

Przedmiot

Historia

Etap edukacyjny

II szkoła podstawowa

Podstawa programowa

8. Historia jako dzieje. Uczeń:

- 2) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;
- 3) podaje przykłady różnych źródeł historycznych i wyjaśnia, dlaczego należy je chronić.

Nowa podstawa programowa

III. Refleksja nad historią jako nauką. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, na czym polega praca historyka;
- 3) rozpoznaje rodzaje źródeł historycznych;

Kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006 w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie::

1) porozumiewanie się w języku ojczystym;

5) umiejętność uczenia się.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Po zapoznaniu się z e-materiałem uczeń:

- umieszcza wydarzenia historyczne na osi czasu;
- dostrzega związki teraźniejszości z przeszłością;
- zna rodzaje źródeł historycznych i wymienia ich przykłady;
- rozumie pojęcia: historia, historyk, źródło historyczne, źródło pisane, źródło materialne, archeologia, archeolog;
- potrafi opisać, na czym polega praca archeologa;
- dostrzega znaczenie archeologii jako nauki wspomagającej historię.

Powiązanie z e-podręcznikiem

http://www.epodreczniki.pl/reader/c/143600/v/latest/t/student-canon/m/tUPGw25Hoa#tUPGw25Hoa_00000008